

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาในยุคปัจจุบันสังคมของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงในตลอดเวลา เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้ก้าวทันกระแสของโลกที่หมุนเวียนเปลี่ยนไปในแง่มุมมองทางด้านวิชาการ ก็มองว่าคนต้องได้รับการศึกษาเพื่อที่จะเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต แต่ในแง่ของทักษะการใช้ชีวิตซึ่งนั้น จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นได้ว่าการที่มีการศึกษาสูงและขาดทักษะก็อาจทำให้ตาม สังคมโลกในปัจจุบันค่อนข้างลำบาก ดังนั้นคนเราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตควบคู่ไปกับการศึกษาเล่าเรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับใช้ในการ ใช้ชีวิตต่อไปเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้และไม่เกิดความขัดแย้งต่อผู้อื่น (ประสิทธิ์ โกษาแสง, 2557)

ภาวะผู้นำ (Leadership) หรือความเป็นผู้นำ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเป็นผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับความสำเร็จของผู้นำ ภาวะผู้นำได้รับความสนใจ และมีการศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว เพื่อให้รู้ว่าอะไรเป็นองค์ประกอบที่ จะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ หรือมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การศึกษานั้นได้ศึกษาตั้งแต่คุณลักษณะ (Traits) ของผู้นำ อำนาจ (Power) ของผู้นำ พฤติกรรม (Behavior) ของผู้นำ แบบต่างๆ และอื่นๆ ในปัจจุบันนี้ ก็ยังมีการศึกษาภาวะผู้นำอยู่ตลอดเวลา และพยายามจะหาภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิภาพในแต่ละองค์การและในสถานการณ์ต่างๆ กัน

ภาวะผู้นำ ได้มีผู้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลากหลายและแตกต่างกัน เนื่องจากขอบเขตเนื้อหาและความสนใจในภาวะผู้นำ ในการศึกษาของนักวิจัยแตกต่างกัน ในที่นี้จึงขอนำเสนอให้ศึกษาดังต่อไปนี้ (นฤมล สุภาทอง 2550, หน้า 18) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงกระบวนการของการมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับ (วีรยา พวงไทย 2550, หน้า 9) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมและกระบวนการของแต่ละบุคคลในการใช้ความสามารถใช้อำนาจหรืออิทธิพลชักจูง กระตุ้นและชี้แนะผู้ร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ปฏิบัติตามด้วย

ความกระตือรือร้นและเต็มใจเพื่อที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของ
องค์การ

ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่สามารถใช้อิทธิพลในการชักจูง หรือโน้มน้าวให้
ครูและบุคลากรในสถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำ กล่าวคือต้องเป็นตัวอย่างในด้านพฤติกรรม
ให้กับคณะครูและกำหนดพฤติกรรมของบุคลากรสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ
ในการทำงาน บุคลากรในสถานศึกษาก็จะมีความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจในการทำงาน
ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
(ชนันดา โชติแดง 2550, หน้า 16)

ดังนั้นทักษะภาวะผู้นำจะมีความจำเป็นอย่างมากในสังคมเพราะการที่คนเราจะ
เรียนรู้ทักษะความเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องผ่านความกล้าที่จะแสวงหาประสบการณ์ในการใช้
ชีวิตและนำมาเป็นแนวทางการต่อยอดสู่ความเป็นผู้นำได้ หากจะกล่าวถึงคนที่มีทักษะ
ผู้นำจะเป็นจะเป็นคนที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคน
รอบข้าง ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นจะเป็นบันไดในการต่อยอดสู่ภาวะผู้นำที่ดีและสิ่งที่กล่าวมาก็
จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และการฝึกทักษะการใช้ชีวิตไปในตัวทำให้เกิดประสบการณ์ที่
เป็นสิ่งที่ทุกคนอาจมีสิ่งเหล่านี้ที่แตกต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้นทักษะความเป็นผู้นำยังช่วย
ส่งเสริมในด้านบุคลิกภาพส่วนตัวที่จะช่วยให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นในตัวเรามากขึ้น
ในการทำงานไม่ว่าจะเป็นงานอะไรก็ตามดังนั้นด้วยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำใน
เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นช่วงชั้นที่เริ่มต้นการมีบทบาทผู้นำอย่างเป็นทางการ
ชัดเจน จึงเร่งเห็นว่าการส่งเสริมปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำตั้งแต่แรกเริ่มให้เป็น
รูปธรรมมากยิ่งขึ้น และเพื่อที่จะส่งเสริมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนโดยการ
พัฒนาที่เห็นเป็นรูปธรรมคือ พัฒนางานด้านกิจกรรมนักเรียนเป็นสื่อในการพัฒนา

กิจกรรมนักเรียนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนสามารถทำได้ทั้งในห้องและ
นอกห้องเรียน จะช่วยให้นักเรียนได้เจริญงอกงามเป็นคนโดยสมบูรณ์ เจริญเติบโตในทุกๆ
ด้าน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2550, หน้า 37) โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้าน
วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย รวมไปถึงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ ให้มีความเชื่อมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์กับนักเรียนจะต้องมี
หลักและวิธีการที่ดีและถูกต้อง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักเรียนจะแตกต่างกันในแต่ละ

โรงเรียน แต่จุดมุ่งหมายหลักนั้นจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับ สนับสนุน และส่งเสริมจุดมุ่งหมายของการศึกษา ตอบสนองความต้องการของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนที่สมบูรณ์โดย กิจกรรมนักเรียน หมายถึง โปรแกรมและการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานร่วมกันของนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ตามความสนใจ และความถนัดนอกเหนือไปจากการจัดการเรียนรู้ในชั้น ภายใต้การแนะนำของครูอย่างถูกต้องในการเสริมสร้างประสบการณ์ เพิ่มพูนความรู้ให้นักเรียนมีความเจริญก้าวหน้าไปในทางที่ถูกที่ควร (ดำรง ประเสริฐกุล, 2542, หน้า 17- 18)

ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน

1) ช่วยให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักตัดสินใจ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 2) ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความเป็นผู้นำ พัฒนาทักษะด้านอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา 3) ช่วยให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในงานบริหารของโรงเรียน เช่น กิจกรรมองค์การนักเรียน เข้าไปดูผลงานปกครองและวินัย

ความมุ่งหมายการจัดกิจกรรมนักเรียน

1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ทนต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ 2) เพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี 3) เพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาอย่างมีระบบ 4) เพื่อให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 5) เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเลือกฝึกวิชาชีพ สามารถหารายได้ระหว่างเรียนโดยไม่เสียการเรียน 6) เพื่อให้นักเรียนปรับตัวเข้าสังคมรอบด้าน พัฒนาบุคลิกภาพลักษณะนิสัยให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 7) เพื่อให้นักเรียนรู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ 8) เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักปกครองตนเอง เป็นการวางพื้นฐานประชาธิปไตยการบริหารกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จด้านการศึกษา และมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล ให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นประโยชน์ต่อตนเองทั้งในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป จะสามารถปรับตัวเองให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี การบริหารกิจการนักเรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง ยึดหลักการบริหาร

ดังนี้ 1.1) การปกครองนักเรียน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนให้นักเรียนได้ปกครองตนเอง โดยจัดกิจกรรมในรูปของสภานักเรียน หรือคณะกรรมการนักเรียน 1.2) ครูมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา ควบคุม ดูแล เพื่อให้คณะกรรมการนักเรียนได้เข้าใจในการดำเนินการด้านการปกครอง 1) หลักในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของนักเรียนโดยที่โรงเรียนจะต้องเน้นการฝึกการปกครองประชาธิปไตย 2) ด้านบริการและสวัสดิการ จะมุ่งประโยชน์ต่างๆ เพื่อสนองให้กับนักเรียนในการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุขโดยอำนวยความสะดวกในเรื่องปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน เช่น บริการทางวิชาการ บริการห้องสมุด บริการแนะแนว บริการอาหารกลางวัน บริการสุขภาพอนามัย บริการจัดหาทุนการศึกษา จัดสวัสดิการความปลอดภัยและจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 3) ด้านกิจกรรมนักเรียนจะต้องยึดหลักดังนี้

3.1) กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้น จะต้องส่งเสริมความเจริญในทุกๆ ด้านของนักเรียน เช่น ด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ 3.2) ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการและความถนัดแต่ละบุคคล

3.3) ครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ควบคุม แนะนำการจัดกิจกรรมของนักเรียน (ประสิทธิ์ โภษาแสง, 2557, หน้า 95)

ดังนั้นสภาพ และปัญหาที่พบบนนั้น ในส่วนมากของนักเรียนโรงเรียนบ้านช่อมกอกขาดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การกล้าแสดงความคิดเห็นไม่กล้าแสดงออก และด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ รวมถึงคุณธรรมจริยธรรม ตามบทบาทของผู้เรียนที่ควรจะเป็น ซึ่งจะสังเกตพฤติกรรมได้จากการเรียนในระดับชั้นต่างๆ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญนักเรียนส่วนมากไม่กล้าที่จะเป็นผู้นำหรือกล้าแสดงเพราะฉะนั้นการพัฒนาบุคลิกภาพในส่วนที่กล่าวมานั้นจึงเป็นส่วนที่จะพัฒนาโดยใช้ การดำเนินงานที่มีบทบาทโดยตรง คือ งานกิจการนักเรียนสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตของผู้เรียนและเพื่อในสอดคล้องอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและสอดคล้องกับ แผนพัฒนาคุณภาพประจำปีการศึกษาประจำปีการศึกษา 2560 จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างมากที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำแก่ผู้เรียน โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยดังนี้

1. สภาพและปัญหาการพัฒนาระยะผู้สอนในโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นักเรียน
2. แนวทางการพัฒนาระยะผู้สอนในโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นักเรียน
3. ผลการพัฒนาระยะผู้สอนในโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นักเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาระยะผู้สอนนักเรียนโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระยะผู้สอนนักเรียนโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาระยะผู้สอนนักเรียนโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ของการวิจัยดังนี้

1. โรงเรียนบ้านช่อมกอกได้แนวทางการพัฒนาระยะผู้สอนโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. นักเรียนโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำ
3. ได้ทราบผลการพัฒนาระยะผู้สอนในโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ภาวะผู้นำ ในครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง ในการดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ประจำปีการศึกษา 2560 มีดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัย

1.1 กลุ่มร่วมผู้วิจัย 10 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย

1.1.2 ครูประจำชั้นครูประจำชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนากลุ่มคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนบ้านช่อมกอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 20 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การให้ข้อมูล ในการจัดกิจกรรมวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน 7 คน

1.3.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน

1.3.2 ผู้ปกครองนักเรียน

1.3.3 คณะกรรมการสถานศึกษา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียนโดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ จากแนวความคิดของ สำนักงานกิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ปิยะพันธ์ ชัยเสนา (2556, หน้า 202) , ประสิทธิ์ โกษาแสง (2557, หน้า 7) โรงเรียนบ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ทักษะในการทำงาน

2. บุคลิกภาพ

3. คุณธรรม

2.2 แนวทางพัฒนาการส่งเสริมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในโรงเรียน
บ้านช่อมกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

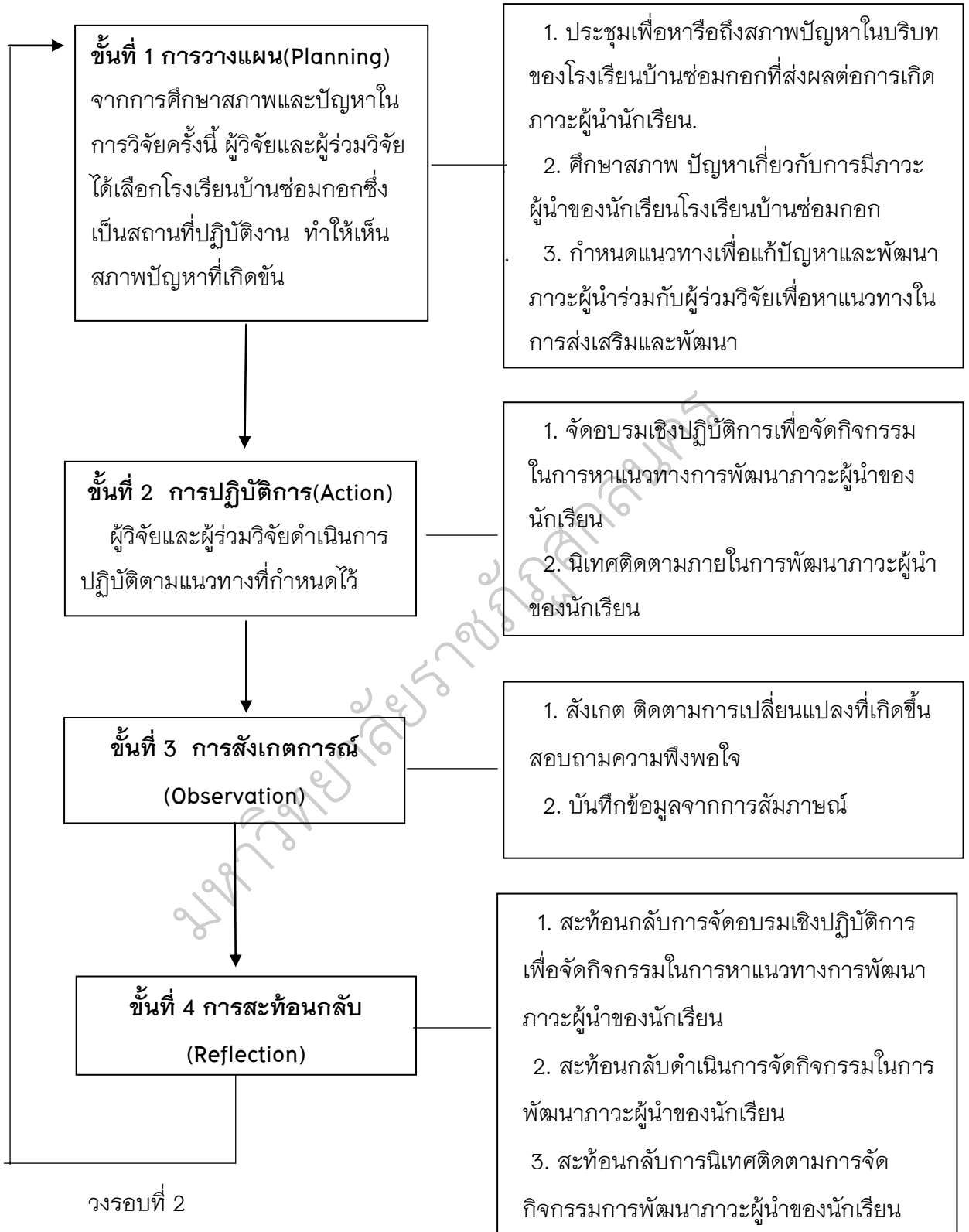
1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ
 - 1.1 ด้านทักษะในการทำงานของผู้นำ
 - 1.2 ด้านบุคลิกภาพ
 - 1.3 ด้านคุณธรรมของผู้นำนักเรียน
2. การนิเทศภายใน

3. ขอบเขตด้านระเบียบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของ
นักเรียนโรงเรียนบ้านช่อมกอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ซึ่งยึดตามแนวคิด (Kemmis & Mc Taggart 1990 p5 อ้างอิงถึงใน อองอาจ นัยพัฒน์, 2554,
หน้า 302,) ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมี 4 ขั้นตอนคือการวางแผน
(Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ
(Reflection)

4. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านช่อมกอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ดำเนินการวิจัยระหว่าง พฤศจิกายน 2560 – กุมภาพันธ์ 2561

ภาพประกอบ 1 ภาพประกอบการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. ผู้นำคือ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้งหรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ มีบทบาทอิทธิพลเหนือคนอื่นในกลุ่มสามารถจูงใจให้คนอื่นทำงาน และนำกลุ่มไปในทิศทางที่ต้องการ รวมถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบริหารจัดการงานในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดีเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นที่ยอมรับต่อสมาชิกในองค์การและสามารถชักจูงสมาชิกภายในองค์การปฏิบัติงานตามคำสั่งได้อย่างไว้วางใจ

2. ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถที่ส่งผลต่อกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน โดยผ่านกระบวนการสั่งการดำเนินการต่างๆ หรือบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นๆ ในการองค์การใช้ศิลปะในการชักจูงสมาชิกในองค์การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสมาชิกภายในองค์การให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

3. นักเรียน หมายถึง บุคคลที่เรียนในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านช่อมกอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ

4. ภาวะผู้นำนักเรียน หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อปฏิบัติกิจกรรมใดๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

4.1 ทักษะในการทำงานของผู้นำนักเรียนประกอบด้วยการกระตุ้นการใช้ปัญญาในการปฏิบัติอย่างเฉลียวฉลาด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านการเรียน ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและบทบาทหน้าที่ของผู้นำการปรับตัวและการบริหารงานแบบยืดหยุ่น มีความรู้ในหลักการ และการปฏิบัติกิจกรรม ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ ความมีเหตุผล และพฤติกรรมผู้นำ

4.2 บุคลิกภาพประกอบด้วยความมีระเบียบวินัย ความสนใจใฝ่รู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง ทำตัวให้เป็นแบบอย่าง มีแรงปรารถนาที่จะนำการควบคุมอารมณ์อารมณ์มั่นคง ควบคุมตนเองและลักษณะเชิงบารมี

4.3 คุณธรรมของผู้นำนักเรียนประกอบด้วยมีความประหยัด ความยุติธรรม มีความเสียสละ มีความกตัญญูกตเวที มีความรักชาติสามัคคี ความเพียร วิริยะ อุตสาหะ และอดทน

5. การพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน หมายถึง การพัฒนาให้นักเรียนสามารถ การชักนำ กระตุ้น ดลใจ โน้มน้าวใจที่มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อผู้อื่น การกล้าแสดงออกในสิ่งที่ ถูกต้อง ความเฉลียวในการแก้ปัญหา มีมนุษยสัมพันธ์ คุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพ

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่เป็น กระบวนการขั้นตอนทั้งการพัฒนาบุคคลและการพัฒนาเป็นกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน

6.1 ขึ้นวางแผน(planning)หมายถึง การประชุมคณะครูในโรงเรียนเพื่อหารือรวมถึงสภาพปัญหาในบริบทของโรงเรียนบ้านซ่อมกอกที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะผู้นำนักเรียน และปัญหาเกี่ยวกับการมีภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนบ้านซ่อมกอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาภาวะผู้นำร่วมกับผู้ร่วมวิจัยเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน ครูประจำชั้น จำนวน 21 คน และร่วมวางแผนปฏิบัติการ

6.2 ขั้นการปฏิบัติการ(Action) หมายถึง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดแผนพัฒนาในการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียน การศึกษาดูงานด้านภาวะผู้นำจากโรงเรียนต้นแบบนิเทศติดตามภายในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียนบ้านซ่อมกอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

6.3 ขั้นการสังเกตการณ์(observation) หมายถึง การสังเกตการดำเนินการตามแผนที่กำหนดบันทึกกิจกรรม

6.4 ขั้นการสะท้อนกลับ(Reflection) หมายถึง เป็นการนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์ ประเมินผลการพัฒนา สรุปผล การดำเนินงาน

7. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน

7.1 อบรมเชิงปฏิบัติการหมายถึง การเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน ศึกษาและหาแนวทางฝึกปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

7.2 การนิเทศภายใน หมายถึง การสะท้อนผลที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสิทธิภาพเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ระหว่างการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ที่ได้วางแผนไว้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย